

УДК [378.147.091.313:001.895]:78

DOI: 10.31652/2412-1142-2019-53-218-222

О. А. Слободиська, м. Вінниця, Україна / O. Slobodys`ka, Vinnytsya, Ukraine
helenamalena21@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Анотація. У статті розкрито сутність понять «інновація», «інноваційні технології»; розглянуто зміст інноваційної діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва як складової його професійної підготовки; охарактеризовано інноваційні методи, прийоми, форми роботи, спрямовані на використання сучасних педагогічних технологій навчання, що будуються на використанні ІКТ, а також інформаційно-комунікаційних мереж, упровадження яких дає можливість здійснювати електронне, мобільне, всепроникаюче навчання та навчання за змішаною моделлю, що відкриває широкі можливості навчання впродовж усього життя; досліджено різні класифікації інноваційних методів навчання, сформульовано основні підходи до вибору

© О. А. Слободиська, 2019

інноваційних методів відповідно до дидактичної мети заняття. Також наголошено на доцільності використання інноваційних технологій у процесі входження вищої школи України до європейського освітнього простору. Знання та використання таких методів та прийомів роботи ефективно вплине на розкриття творчого потенціалу кожного учня.

Впровадження інновацій у педагогічний процес реалізується переважно через його вдосконалення, радикальну видозміну, які складаються з елементів не тільки модернізації традиційної системи, але і її трансформації.

Ключові слова: інноваційна діяльність; інновація; технологія; професійна підготовка; інноваційні методи, прийоми, форми навчання; комп'ютерні технології; ІКТ; майбутній вчитель музичного мистецтва.

THE USE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN THE STUDIES OF FUTURE TEACHERS OF MUSICAL ART

Summary. The article reveals the essence of the concepts of "innovation", "innovative technologies"; the content of the innovative activity of the future teacher of musical art as a component of his professional training is considered; characterized innovative methods, techniques, forms of work aimed at the use of modern teaching technologies based on the use of ICT as well as information-communication networks, the introduction of which enables the implementation e-learning, m-learning, u-learning, f-learning and b-learning that opens wide learning opportunities throughout life; Different classifications of innovative teaching methods are studied, the main approaches to the choice of innovative methods in accordance with the didactic purpose of the lesson are formulated. It was also emphasized the expediency of using innovative technologies in the process of entry of higher education in Ukraine into the European educational space. Knowledge and use of these methods and methods of work will effectively affect the disclosure of the creative potential of each student.

The introduction of innovations in the pedagogical process is realized mainly through its improvement, radical modification, which consists of elements not only modernization of the traditional system, but also its transformation.

Keywords: innovative activity; innovation; technology; professional preparation; innovative methods, receptions, forms of learning; computer technologies; IKT; future teacher of musical art.

Постановка проблеми. Швидкий темп розвитку і модернізація системи мистецької освіти в Україні передбачають пошук інноваційних методів розв'язання навчально-виховних завдань. Сутність сучасних вимог визначена прийняттям Закону України «Про інноваційну діяльність», Положенням «Про порядок здійснення інноваційної діяльності в системі освіти України», які ставлять пріоритетом досягнення акмеологічного рівня практичної роботи шляхом особистісно-зорієнтованого підходу, що базується на принципах соціокультурної відповідності, національної самосвідомості. Опанування майбутніми вчителями музичного мистецтва інноваціями, перш за все, забезпечить мобільність та креативне бачення, від чого значною мірою залежить конкурентоспроможність фахівців педагогічного профілю на міжнародній арені.

Сучасні освітні технології мають бути направлені на підвищення ефективності навчання та виховання та орієнтуватися на кінцевий результат освітнього процесу – підготовку майбутніх висококваліфікованих вчителів музичного мистецтва, здатних успішно освоювати нові області науки, гнучко і динамічно реагувати на соціально-економічні зміни, мати високі моральні якості в умовах інноваційного освітнього простору.

Щоб бути готовим вирішувати сучасні завдання, майбутньому вчителю музичного мистецтва необхідно мати:

- 1) великі й одночасно фундаментальні знання, причому в поєднанні з уміннями їх застосовувати в різних умовах професійної діяльності;
- 2) вміння працювати колективно;
- 3) здатність швидко освоювати нові технології;
- 4) навички самоосвіти;
- 5) здатність здійснювати творчу і дослідницьку діяльність [2].

Аналіз попередніх досліджень. Введення інноваційних технологій у педагогічну діяльність висвітлені у дослідженнях Ю. Бабанського, Р. Гуревича, С. Гончаренко, В. Морозова, О. Падалка, Т. Туркот, М. Сорокіна. Проблему підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до інноваційної діяльності описували у своїх працях Л. Арчажникова, Н. Гребенюк, К. Завалко, А. Козир, Л. Коваль, В. Лабунець, О. Ростовський, О. Щолокова, О. Юцевич та ін. Міцною теоретичною базою у питанні оптимізації навчально процесу з точки зору педагогічної інноватики є праці видатних науковців та діячів культури, а саме: Б. Асаф'єва, Л. Виготського, І. Зязюна, М. Кагана, В. Сухомлинського, Б. Яворського та ін.

Метою статті є теоретичне обґрунтування методів та ефективності використання інноваційних технологій у підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Поняття *інновація* (від англ. «*innovation*» - оновлення, зміна, привнесення нових ідей, новоутворення як відносно нове явище) з'явилося спочатку у зарубіжних дослідників XIX ст., та

використовувалося, здебільшого, під час введення нових елементів однієї галузі в іншу. Крізь призму педагогіки термін «інновація» ми можемо розуміти як нововведення з метою поліпшення результатів навчально-виховного процесу [8, с. 306].

Термін «технологія» походить від двох грецьких слів, що означають «*techne*» – мистецтво, майстерність і «*logos*» – слово, навчання, означає знання про майстерність, усвідомлене практичне мистецтво, усвідомлена майстерність. Впровадження інноваційних технологій у підготовку майбутніх учителів музичного мистецтва означає використання оригінальних, конкретно підібраних, новаторських педагогічних методів, прийомів та засобів, спрямованих на засвоєння навчального матеріалу в індивідуальному темпі, з використанням різноманітних способів сприйняття інформації, що формує позитивну мотивацію до навчання.

На думку С. Гончаренка, інновації у сучасному вимірі виражаються в тенденціях нагромадження і видозміни різноманітних ініціатив і нововведень в освітньому просторі, які в сукупності приводять до глобальних змін у сфері освіти і трансформації її змісту та якості. Ініціативи виникають у процесі природної еволюції сфери освіти, у пошуку більш перспективних форм і засобів педагогічної діяльності, апробації нових методик і прийомів навчання [1, с. 95].

Л. Лабунець справедливо зазначає, що педагогічні інновації включають у себе умови для утворення нового типу педагогічної діяльності з безперервним оновленням навчально-виховного процесу та послідовним його аналізом. У зв'язку з цим, інноваційний процес можна визначити як динамічну єдність педагогічних нововведень, їх освоєння педагогічною громадою та ефективне використання в практиці навчання та виховання на науковій основі [5, с. 11].

Інноваційну діяльність майбутнього вчителя музичного мистецтва К. Завалко розглядає як складне інтегральне утворення, сукупність різних за цілями та характером видів дій, де вчитель є новатором, інноваційною особистістю, здатною на створення та модернізацію власної системи роботи у контексті реформування мистецької освіти [3].

Варто розуміти, що інноваційна діяльність – це не підлаштовування, а максимальний розвиток власної індивідуальності, самоактуалізації майбутнього вчителя. Вчитель має усвідомити і побороти всі свої психологічні бар'єри, комплекси, що заважають їти не за інструктивними приписами, а реалізовувати інноваційну систему освіти, адже розвиток суспільства вимагає від вчителів мистецького напрямку активної і систематичної творчості у педагогічній діяльності.

Враховуючи погляди вчених, можемо визначити поняття інновацій в освіті як цілеспрямований процес змін, що ведуть до модифікації мети, змісту, методів, форм навчання й виховання, адаптації процесу навчання до нових вимог [8, с. 183]. Інноваційність конкретизується як у кожному компоненті, так і в цілісній конструкції навчального процесу [7, с. 37].

Розглядаючи різноманітні технології навчання доцільно зупинитися на електронних засобах, які є елементом стратегії інноваційного навчання. Традиційній системі освіти властива перегруженість надмірною інформацією. Стратегія інноваційного навчання передбачає, що особа вчителя є провідною, але змінюється характер управління навчально-виховним процесом, впливом на учнів. Саме тому пріоритетним завданням освіти є виховання та підготовка таких кадрів, які будуть відповідати вимогам інноваційної освіти, володіти знаннями, вміннями і навичками у застосуванні інноваційних прийомів та методів навчання. Підготовка таких вчителів має три основних мети:

- освоєння нових принципів та стилю управління;
- оволодіння новим типом аналітичного мислення;
- формування нових способів соціальної взаємодії спрямованої на досягнення спільної мети.

У науково-методичній літературі є різні класифікації інноваційних методів навчання. На думку В. Морозова є три групи методів:

- проектні – учні набувають умінь і навичок у процесі планування та виконання практичних завдань – проектів;
- лабораторні – побудовані на принципах індивідуалізації навчання, самостійної дослідної роботи в кабінетах-лабораторіях;
- інтегровані – це здійснення навчання за певними темами-комплексами, що містять матеріали суміжних предметів [7, с. 37].

Т. Туркот приводить іншу класифікацію, до інноваційних методів навчання вона відносить групову роботу учнів, групові тренінги, «мозкову атаку», дидактичні ігри, кейс-метод, мікро-викладання, метод «Ток-шоу», «Коло ідей», «Акваріум» [9, с. 274–339].

Р. Гуревич наводить класифікацію інноваційних методів навчання, найбільш популярну у використанні на сьогодні:

- контекстне навчання – ґрунтується на інтеграції різних видів діяльності студентів: навчальної, наукової,

практичної;

- імітаційне навчання – імітаційно-ігрове моделювання в умовах навчання процесів, що відбуваються в реальній системі;
- проблемне навчання – ініціювання самостійного пошуку студентом знань через проблематизацію навчального матеріалу викладачем;
- модульне навчання – різновид програмованого навчання, сутність якого полягає в тому, що зміст навчального матеріалу жорстко структурується з метою його максимально повного засвоєння, супроводжуючись обов'язковими блоками вправ і контролю за кожним фрагментом;
- повне засвоєння знань – розробляється на основі ідей Дж. Керролла і Б. Блума про необхідність зробити фіксованими результати навчання, оптимально змінюючи при цьому параметри умов навчання залежно від здібностей учнів;
- дистанційне навчання – використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій і засобів [2].

Варто також зазначити, що до інформаційно-комунікаційних технологій, що є також інноваційними, відносяться:

- електронне навчання (*e-learning*) – з використанням Інтернет-технологій, електронних бібліотек, навчально-методичних мультимедіа-матеріалів, віртуальних лабораторій і практикумів тощо;
- мобільне навчання (*m-learning*) – це передавання знань на мобільні пристрої з використанням Інтернету;
- всепроникаюче навчання (*u-learning*) – це технології неперервного навчання з використанням інформаційно-комунікаційних засобів у всіх сферах життя суспільства;
- «перевернуте» навчання (*f-learning*) – студенти самостійно вивчають теоретичний матеріал, а в аудиторії здійснюють його обговорення, виконують практичні завдання;
- змішане навчання (*b-learning*) – поєднує вищезазначені технології з аудиторними заняттями за традиційною системою [4].

Сучасні педагогічні дослідження та практика педагогічної освіти підкреслюють зростаючий інтерес до використання в мистецькій освіті інноваційних технологій, зокрема, комп'ютерних. Комп'ютер та гаджети застосовуються як допоміжні технічні засоби у підготовці майбутніх фахівців.

Висновки. Традиційна система підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, орієнтована на формування знань, умінь і навичок у предметній області, все більше відстає від сучасних вимог. Основою підготовки мають бути не стільки учбові дисципліни, скільки способи мислення і діяльності. Необхідно підготувати фахівця з високим рівнем підготовки та долучати його ще на стадії навчання до розробки нових технологій, адаптувати до умов сучасного педагогічного простору, зробити його провідником нових рішень.

Актуальним напрямом подальшого вирішення проблеми підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва є вивчення найбільш ефективних інноваційних методів, які сприятимуть підвищенню якості та інтенсивності освітнього процесу. Використовуючи інноваційні методи та форми роботи в учнів не лише посиляться інтерес до навчання, а й сформується необхідні для життя у сучасному світі якості особистості – мобільність, винахідливість та креативність.

Поширенню сучасних інноваційних технологій у навчально-виховному процесі має ряд важливих перепон, таких як:

- недостатня оснащеність навчальних закладів електронними засобами навчання;
- у більшості, відсутність виходу в мережу Internet;
- нестача науково-методичної бази;
- недостатня підготовленість викладів у володінні ІКТ;
- невміння учнів працювати з електронними учбовими матеріалами.

Вирішенню цих питань може сприяти:

- перекваліфікація викладачів для освоєння нових інноваційних технологій навчання;
 - заохочення викладачів до розробки нових методичних мультимедійних посібників;
 - проведення on-line конференцій, лекцій, семінарів і інших учбових заходів з мережі Internet;
 - розвиток мережі мультимедійних класів, лабораторій і бібліотек в учбових закладах;
 - збільшення кількості академічних годин навчання ІКТ;
 - проведення науково-просвітницької роботи серед учнів на тему сучасних інформаційних технологій [6].
- Такі засоби дозволили б не лише поліпшити якість освіти, але і донести знання до аудиторії.

У процесі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва доцільно застосовувати інноваційні технології, сучасні методи та прийоми задля підвищення ефективності навчання, формування прагнення стати неповторною особистістю в музичному мистецтві, уміння оригінально розв'язувати музично-творчі завдання, вільно реалізувати свої творчі можливості.

Список використаних джерел:

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – Київ, Либідь, 1997. – 374 с.
2. Гуревич Р. С. Інноваційні освітні технології в навчальному процесі ВНЗ / Р. С. Гуревич // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. – Вінниця, ВДПУ ім. М. М. Коцюбинського, 2013. – Вип. 36. – С. 7-12.
3. Завалко К. В. Інноваційні аспекти професійно-педагогічної діяльності вчителя музики / К. В. Завалко // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. Випуск 13 (18) : збірник наукових праць. – Київ: Видавництво НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. – С. 42-49.
4. Кадемія М. Ю. Сучасні педагогічні технології навчання дорослих / М. Ю. Кадемія // Теорія і практика управління соціальними системами. – Харків, НТУ «ХПІ», 2014. – № 2. – С. 11-17.
5. Лабунець В. М. Інноваційні технології інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики : теорія та методика / В. М. Лабунець. – Кам'янець-Подільський, ПП Зволейко Д. Г., 2014. – 352 с.
6. Мамадалієв К. Р. Інноваційні технології в навчанні / К. Р. Мамадалієв. – Харків, Молодий учений, 2012. – №11. – С. 450-452.
7. Морозов В. Філософія впровадження інновацій у педагогічний процес / В. Морозов // Вища освіта України. – Київ, Педагогічна преса, 2014. – № 2. – С. 36–39.
8. Сучасний словник іншомовних слів : близько 20 тис. слів і словосполучень / Уклад. О. І. Скопенко, Т. В. Цимбалюк. – Київ, Довіра, 2006. – 789 с.
9. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Т. І. Туркот. – Київ, Кондор, 2011. – 628 с.